

קינן את כאב דורה ומיתוס האבדון של חבריו בכותרת הספר. מתחת לפרחים הוא אנתולוגיה מרגשת, האוצרת בתוכה מיבחר של קטעי כאב הדור, בעטו השנונה של עמוס קינן.

חיות לשונו של קינן כסופר היא עצומה וחסרת מתחרה. לשונו עומדת במיבחן של 30 שנות חיים בעוד בשלושן סופרי תש"ח המיקצועיים אינה עוברת. סיפורו ארך 1949, והוא נפתח בנוסח: "אפילו הפתל בשעתו וניגש להשקית את הסופים. לאחר שגמנו די צרכם מהקטור וזוררו מחמת הצנייה, פנה על צווארם בחיבה והחל במעשה הרימתה..." לשון חיה זו, עוברת כחוט השני, בכל עמודי מתחת לפרחים. חייזר אלמוני. סיפור הכותרת של קובץ הסיפורים, הוא מינירומן, תחת הכותרת מתחת לפרחים, שהפרק הראשון שלו המוח העברי המשתחרר, פותח בהצגת עולם היותו של איש מתחרת צעיר: "המצאתי פצצה מגנטית נגד מטוסים ומטויות נעות. העיקרון היה פשוט: פצצת ריקמה רגיזה לה..." והמטרה היא: "תארתו לעצמי מה יהיה כאשר יתחילו לנצל את המצאתי, אפילו בקנה-מידה קטן. את תדהמת העולם, כאשר יודיע שפע קצו ועני, אשר נשקו המעט עולם בפלוקים, אשר האגרנה הרוחנית העצומה שלו נתונה בכבלים של גזירות החוקים זרים, מצא דרך להצמיח את מטוסי המשעבר, את המטוסים שלו, והשיל עליה פחד אירציונלי..."

באמצעות מינירומן זה מביא קינן דור המלהך בבור של היותו. דור שהכריז מילחמה על אימפריה. קינן תוהה בסיפורו זה, על שורשי אותה הכרות מילחמה, משהו בנוסח: הידעת את המעיין ממנו גלגנו וכיו... תיאור הדור נעשה באמצעות דרך של נקודות מיפגש. דיוגנוף מחד, מיסעדת-הפועלים והאוניברסיטה בהר-הצופים, ירושלים. בין השומרה-צעיר והלח"י. בין המשקים הללו, נע המספר, איש-המתחרת, כסרורי, כאשר מסביבו שלטות להן בעוקצנות אימרות כמו: "ומי שעולה על הגרדום יעשה זאת בשימי זה ואל יעמד פנים מעונות של עולה על הגרדום."

עמוס קינן מוליך את הקורא בנופים, מתל-אביב לירושלים ובחזרה, ואחר-כך עד לעפולה, בשעה שהוא עורך מיפוי של הגשמה, של הכאבים, של מערכות הרגש שמתחרות להן מתחת לציניות מיקצועית. בפרק החמישי של המינירומן, הפרק הבית העקום ברחוב דיוגנוף טמון כל האנימאמן הפוליטי של עמוס קינן. אין המספר של מתחת לפרחים, אם כי, אין ספק שאנימאמן זה חוסך מהקורא את האידיאלוגיות נוספות השומן, של "ארץ ישראל העובדת" או כפי שזו באה לידי ביטוייה ביצירות סופריות.

את המינירומן הזה מסיים קינן בצינסקה כרייה: "לאחר מכן פרצה המילחמה, וכולנו הופלנו אליה ללא רחם. בין ככה ומי ככה, מי בהכשרה המגוייפת ומי מהסנה ומספסל הלימודים, דם ראש ותימד רות עשן כיסו את המולדת. על עלילותיה המיסליות של מילחמת נבירה זו יספרו הנותרים ממנה, כיום אשר יבוא, היום אשר הלמנו כי בוא יבוא."

במילים אחרות, עמוס קינן מת במילחמת 1948, והותיר את סיפור המילחמה ל"נות-רים ממנה..." והמשך הסיפורים בקובץ מנתק את המספר המתמשך, או לתתם הקולקטיבי מהארץ. שולח אותה, או אותם לתחנה, לארצות אחרות, לחלומות רחוקים, לגלות מצרון, להזיות, עד לקביעה המרירה: "שמי עמוס קינן. אני אצט'קאי. גולדתי בתל-אביב, אני חי בתל-אביב ושפת אמי הגורל עברית... אני מצניץ להשלמה עם הגורל כאשר אני מאזין ליוהאן סבסטיאן באך... ארתור קסטלר עזר לי במה בילעם, לשבח את חיו בנקודה מפויימת באותו קופס שחור, אפלו, של אלימות מהפכנית... אל-תרמן לא אומר לי מאומה. יאיר הורוביץ זר לי. רוד אברין אינו שייך לתרבות שלי. עננו משעמם אותי. נחום גופמן כולו, על ציוריו ועל סיפורי הילדים שלו, הוא המרכיב הקטממן שבו, מרכיב הולך ומצטמק, של איזו חוויה תל-אביבית."

מתחת לפרחים הוא ספר של יליד תל-אביב, הנוכה להספיד את עצמו, דורו ועירו עוד בחייו. הוא מספיד את הערכים שלמחנה לחם, את המדינה שלה הקריבו עליהם הטובים בחבריו, מתחת לפרחים גועד לר האיר עיניים, להעיר נשכחות, ולומר כי מתחת לכובים ששפך עלינו דור שלם

מסתתרת אמת טהורה. זה סיפור שאומר בין השורות, כי מתחת לציניות האכזרית של קינן מסתתר לו תום אינפנטילי, שהוא בחינת קמצוץ המלח לטעם החיים שלנו בארץ הזאת. קמצוץ מלח שהסיפורת הישראליה במשך שלושים שנה עשתה כל שביכולתה עלימנת להרחיקו מן ההכרה, ואפילו מסף ההכרה שלה. עמוס קינן עבר בספר זה את מחסום ההכרה.

תווים

צ'ליל וקצב

מעטים מאוד הם סיפרי ההדרכה למר סיקה בעברית, ואלה שבנמצא הם מיושנים למדי. טוב עשתה המועצה הציבורית לתרבות ולאמנות / המיפעל לספרות מוסיקה שייסדה בשותפות עם הוצאת עם עובד את סיפרם של המלחין בנג'מין בריטן ואיימונג'ן הולסט המוסיקה עולם הפלא. מעלתו העיקרית של ספר זה, שאינו ספר עיוני כבד, אלא ספר המפרק את נושא הצלילים, הקצב, הכלים, התווים, המערכת והתימורת לסיפור פשוט של המוסיקה, שפוטו שרק רביאמן כנג'מין בריטן בכוון לפשט. דרך תולדות הצליל והקצב, דרך שירים ושרים, כלייהנגינה, הרדאמה במוסיקה, הסינגונות במוסיקה-מזרח ומערב, קומפוזיטור - מבצע - מאזין ומילון מונחים קצר, מוצג עולם הצלילים על פחות מ-100 עמודים, ומעניק השכלה ומידע, שאנציקלופדיות בנות אלף עמודים למוסיקה, אין בכוחם להעניק.

הרגמות אנוסטיות בתקופה קדומה 99 נהדר על תולדות המוסיקה

ספר זה הוא ספר חובה בכל בית, וקצר המצע להעריך את מעלותיו וסגולותיו של ספר זה, המביא אמתות, מקורות, ציורים וציורים את מכלול עולם המוסיקה.

החוויה הישראלית

פוטר-סופר

פעם, לפני קרוב לארבע שנים (העולם הזה 2021), העניק מדור זה אשראי לסופר המחיל בשם בונה תירוש ולספר בתוליו הבית, תחת הכותרת התועים בדרכי החיים. בספר היו זרועות הבטחות, שאם המחבר ירצה ויתאמץ בעתיד, עשוי לצאת מתחת למכונת-הכתיבה שלו. סופר בעל ערך, ולסיכום הרשימה נכתב במדור זה: "סיפור של בונה תירוש כתוב בעברית מדוברת ביותר, מבלי להיות, בסדרתי מדי או מצוקע... ודומה שיתרון הכנות של תירוש מכסה על מגרעות סיפרו..."

• בנג'מין בריטן ואיימונג'ן הולסט - המוסיקה עולם הפלא: הוצאת עם עובד + המועצה הציבורית לתרבות ולאמנות, ה' מיפעל לספרות מוסיקה: נוסח עברי: עדו אברבאיה; 95 עמודים (כריכה קשה).

בחטף אגודה ישראלית לספרות

עותומנית * המשורר האדמוני בין

העורך המושקף לעורך המזוקן

קבוצה של סופרים המשמשים כמורים לסיפורת בבתי-ספר תיכוניים סיכמו ביניהם, כמחאה להקצנה הדתית של משרד-החינוך והתרבות, ללמד מחוז לתוכנית-הלימודים את התועה בדרכי החיים מאת פרץ סמולנסקיין. מוסכם על אותם מורים, להבהיר לתלמידיהם, כי הרבי מצבועא, אינו אלא מייסד השושלת של חסידי לובאביץ' הרבי מזובאביץ'. הבדיחה הנלחשת בטרקליני השירה של תל-אביב, היא הכותרת המיסחרית החדשה של שנתון-השירה סימן קריאה, שכותרת המישנה שלו, היא: אגודה עותומנית של סופרים, כותרת זו הביאה משוררים רבים להתמוגגות רבה, כאשר אחד המשוררים אמר: "כמה חבל שעורכי סימן קריאה אינם יודעים עברית, ותורמים תרומה שכונת לספרות העותומנית". יותר מ-80 עמודים, במרגום ובמקור, מילא פרופסור ה' בנימין ו' או גבי דניאל בחוברת המדוברת של סימן קריאה והביא פרופסור ירושלמי מכובד ביותר, לכנות את הרושובסקי כחולה במגאלוי בנימינו'. במחסיג הברת-התעופה TWA שבלוד, מונח מיטען של עותקים מכתבי העת THE DOUBLE, שהוקדש לשירה ולסיפורת ישראלים, המיטען נשלח בגור בינא ארצה. ממועני המיטען, דויד אברין וגבריאל מוקד, חסרים את 600 הדולר שעליהם לשלם עבורו. בהגיבו על מגמת הביקורת הסמיטית, המשתלסת על המח' לקוח לסיפורת באוניברסיטאות ישראל, אמר סופר חיפאי ידוע: "סמיטי זה מתחרז עם אידיוטי". דומה קטנה ובה שלושה משתתפים, שלושתם דמויות ידועות בעולם הספר והשירה בישראל, התחוללה באחרונה. העילה: משורר מזוקן מהמכובדים שבשירה הישראלית, שביקש את אחד מחקאיו, שיכונה הלחן המשורר האדמוני, למסור לו כמה שירים לפירסום בכתביעת שיש בכוונתו לפרסם. המשורר האדמוני המפרסם בדרך של קבע את שיריו, באחד משנתוני השירה, פנה וביקש רשות, מעורכו המחושקף של השנתון, שסירב להרשות למשורר האדמוני, הזהירו: אם תפרסם שירים אצל המשורר המזוקן - לעולם לא תפרסם עוד בשנתון שלי והמשורר האדמוני, כמיטב ה'יצנייה פואטיקה שלו, סירב לבקשתו של המשורר המזוקן. המשורר יהודה עמיחי, הופתע עד מאד, כאשר אחד מראשי משלחת השגרירות המצרית בהקמה, אהמד אל-מסיירי, התקשר אליו וביקש פגישה, כאשר נפגשו השניים, הסתבר כי אל-מסיירי, שהוא ציר-נווד לתפקידים מיוחדים, משלים בימים אלה, עבודת דוקטוראט תחת הכותרת מילחמה ושלוס בשירת יהודה עמיחי. אגב, אל-מסיירי נפצע בבירכו במהלך מילחמת ששת הימים. שוב העניקה המועצה לתרבות ולאמנות כספים למוסיקאים ישראלים. שמות המוסיקאים שלא השתנו בעשור האחרון, היו: בנג'מין אורגד (בעצמו פקיד משרד-החינוך), נועם שרית (איש מהפירותוח) ומרדכי סתר. את הפרסים העניקו בנימין ברעם ונתן מישורי, שייזנו בוודאי באותם הפרסים בשנה הקרובה, בהתאם למסורת מישחק, הכיסאות המוסיקאליים של הפרסים למוסיקה בישראל.

בימים אלה גילן מדפי הספרים בחנויות ספר חדש מטעמו של בונה תירוש. ספר הפסיד את מעט התיקוה שהוענקה לו. הספר, בעל הכותרת המאוד-יומרגנית: דנה - פוטורומן, מעורר דימוי של פוטור-סופר, היה סופר-מתחיל, והופ, איננו עוד. או אם לומר זאת בעברית יפה, הרי הפך בונה תירוש להורס בן-חומק. לא בונה ולא תירוש. לא סופר ולא ספרות. לא אמת ולא כנות, אבל יומרות.

הספר אינו רק פוטורומן זול, אלא גם

בונה תירוש "נזם זהב באף חזיר"

ויון-מוח גרוע, בלא אורגומה מילולית, סיפורית או עניינית. מעלתו העיקרית של המחבר, שהעתיק בסיפרו הקודם כמה חוויות של פינחס שדה, שהוא חש עצמו, בשלב זה, טוב יותר, והפעם הוא טורח להעתיק מ'זהר סמולנסקי' את אהבתו לנשים בעלות שדיים ענקיות, או 'דניו'ת' כמאמר יזהר. יותר מזה לא משיגה ידו של תירוש

• בונה תירוש - דנה - פוטורומן; הוצאת זמורה ביתן מודן; 222 עמודים (כריכה רכה).

ליטול מהספרות הישראלית. כאמור, אצלו אין מחשבה בין נפשותיו הפועלות, אלא האיברים הם החשובים, כמאמר אסופת מיליון, "הקפצים שרדי הככדים בחשיבות עצמית..."

דנה - פוטורומן אינו תופעה נדירה בספרות העכשווית בעברית, לא זו בלבד שהוא משעמם, אלא שהוא גם כתוב בעבר רית קלוקלת, חסרת ברק לשוני כלשהו, או עומק מחשבתי. אין למצוא בספר זה אף מקצתו של הכישרון, שגילה בונה תירוש בספר בתוליו הבית.

אומנם תירוש מוכיח יכולת טובה בגילוי אופנות חלפות בסיפורת הישראלית, ועל כן לא נפקד מקומו של "אמר פרופ' מנח' היים..." השיצי, תוך שהוא מוצא את סיפוקו הלא-מרתק, והמיושן בנוסח: "אני שכבתי במיטה הרכה-נוקשה, שענתה לי במבניות, והפתרתי בה זמן-מה..." ונר-אה, שתירוש מצפה שקוראי סיפורו תהיינה מיטות, שתעננה לו בחבינות... שיבושם לו.

בעמוד 69, במרובע העליון למעלה, מביא תירוש עוד הוכחה לשאריות השפעת פינחס שדה עליו, ובאופן לא משכנע, תוך ציטוט מהברית החדשה: "אחר-כך בא אתם אל הצר הנקרא נת שמוני ואמר..." מסתבר, שטעמו של תירוש בבחירת קטעים לציטוט גרוע כטעמו בחיבור קטעים מטעם עצמו, והברית-החדשה בידי משולה לנוס זהב באף חזיר.

בעמוד 101 נלאה כתוב שורות אלה, לעקוב אחר מה שהמ"ל מכנה "נפיון הפיכתו שעושה העיתאית תומי גלוק לשינוי שבהם הוא חי עם אשתו, דנה..." כתב שורות אלה איבד את העניין של עלה בו במעשיו של העיתונאי תומי גלוק, בחייו, ובחייו עם אשתו דנה. כתב שר-רות אלה לא מצא סיבה, ולו אף הקלה ביותר, לעקוב אחר המשך חוסר-העלילה באותו אנטי-פוטורומן של בונה תירוש. אם כי כתב שורות אלה משוכנע שמר תירוש ימשיך להלאת בשנים הקרובות את קוראי הוצאות הספרים בכתבי-יד שלו, ומעת לעת, יימצא מיששו שהיא נכון לפרסם את כתביו המייגעים. חבל שמר תירוש אינו עובר הסבה מיקצועית, והופך קופייריטר במשרד כלשהו ליחסי-ציבור בחדרה, או בעפולה.